

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Кривов'язюк Ігор Володимирович

ORCID ID: 0000-0002-8801-4700

канд. екон. наук, професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Луцький національний технічний університет, Україна

Повоєнне відновлення економіки України нині виступає однією з найбільш актуалізованих проблем досліджень. Вторгнення російських військ спричинило великі втрати людських і фінансово-економічних ресурсів [1], викликавши виникнення численних загроз демографічного, економічного, екологічного та іншого характеру, провокуючи тим самим розвиток кризових явищ і процесів, скорочення інноваційної активності підприємств, зниження інвестиційної привабливості економіки. Розбудова інноваційно-інвестиційного механізму повоєнного відновлення економіки України сприятиме вирішенню перелічених проблем і виступає, водночас, однією з ключових передумов її інтегрування в європейський економічний простір.

Досліджувана проблематика знайшла своє розкриття в численних працях вчених сучасності. Зокрема Біла І.С., Посна В.С., Шевченко О.О. в якості одного з найвагомійших чинників повоєнної відбудови економіки України визначають інноваційний розвиток, спрямований на «відновлення виробничої сфери та інфраструктури країни з використанням сучасних технологій і ресурсів», що сприятиме формуванню сприятливого інвестиційного середовища [2]. На вагомості інноваційних основ відновлення та розвитку країни після збройних конфліктів також наголошується в роботі [3], де основну увагу пропонується спрямувати на забезпечення сталості розвитку економіки, стратегічної безпеки, смарт-спеціалізації та галузевому розвитку із врахуванням європейського досвіду післявоєнного відновлення. Важливого значення при цьому набуватиме вивчення стану економіки з урахуванням інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіонів [4]. В якості одного з напрямків відновлення роботи промислових підприємств, які найбільше постраждали під час ведення бойових дій на територіях Київської, Харківської, Запорізької та інших областей України, подальшого їх розвитку у повоєнний період «є відновлення інвестиційної діяльності, яка сприятиме активізації інноваційного розвитку та забезпечить покращення фінансового стану, отримання доходів до довоєнного рівня» [5]. При обґрунтуванні напрямів інвестиційної діяльності підприємств необхідно зважувати й на існуючі під час їх реалізації ризики [6], виникнення яких є наслідком кризових явищ [7]. При формуванні інноваційно-інвестиційного механізму повоєнного відновлення економіки країни важливо приймати до уваги його вплив на конкурентоспроможність підприємств [8], особливості фінансування інноваційної діяльності [9], можливості задіяння приватизаційних механізмів [10], а також інші теоретичні та практичні аспекти здійснення інвестиційної діяльності [11] та впровадження інновацій [12].

За даними Global Innovation Index 2023, Україна у 2023 році займала 55 місце серед 132 досліджуваних економік, що порівняно з попереднім роком краще на 2 позиції, але серед числа європейських країн це лише 34 місце серед 39 економік. До числа найбільших проблем все ще відносять низький рівень стабільності підприємств, погіршення продуктивності праці та падіння ВВП, недостатність

формування валового капіталу, низький рівень ринкової капіталізації компаній та залучення кредитів від мікрофінансових установ, слабкий вплив компаній-єдинорогів і глобальних корпоративних інвесторів [13]. Аналіз тенденцій інноваційного розвитку національної економіки також демонструє складну політичну ситуація, відсутність узгодженості нормативно-законодавчої бази, інституційної структури та інноваційної інфраструктури; слабку інноваційну основа для різних галузей економіки; надмірне завантаження внутрішнього ринку закордонними компаніями, фокус на розвиток ІТ-аутсорсингу, що призводить до відтоку грошових потоків в інші країни; відсутність підґрунтя для розвитку інноваційної ІТ-індустрії; втрати трудового та наукового потенціалу через відсутність ефективної системи стимулювання й підтримки наукових інститутів; низьку активність щодо впровадження екологічних інновацій, стратегій та програм [14].

У повоєнний період, як відзначає Яцкевич І., «інноваційна діяльність України має інтегруватися з інвестуванням в інноваційні процеси на основі реалізації інноваційної політики. Ця політика має активізувати інновації та реалізовувати системні інструменти модернізації економіки в умовах кризи» [15]. Забезпечити максимально ефективну реалізацію зазначеного покликаний інноваційно-інвестиційний механізм відновлення економіки країни в повоєнний період.

Розробка такого механізму повинна охоплювати наступні етапи: формування цілей і завдань інноваційно-інвестиційної політики в контексті Плану Відновлення України, розробленого Національною радою з відновлення; діагностика інноваційно-інвестиційної політики з метою виявлення та ідентифікації проблем її реалізації; вироблення інноваційних процедур розробки інвестиційних рішень на основі пріоритетності поставлених цілей та завдань інноваційно-інвестиційної політики; визначення важелів і методів, що забезпечуватимуть регулювання інвестиційно-інноваційної політики; ухвалення інвестиційних рішень, моніторинг їх виконання та коригування із врахуванням пріоритетності розвитку територій та підприємств; реалізація інвестиційно-інноваційної політики.

В контексті сказаного важливо забезпечити розроблення стратегії розвитку інноваційного потенціалу та вибір оптимального варіанта інноваційної політики з урахуванням індивідуальних особливостей підприємств, галузей та умов їх господарювання. Задля виконання цілей та завдань інноваційно-інвестиційної політики також слід: удосконалити правову та організаційну базу для підвищення дієздатності механізмів забезпечення інвестиційного клімату й формування основи збереження та нарощування конкурентоспроможності вітчизняної економіки, створення умов для зацікавлення національних інвесторів вкладати кошти та використовувати прибутки всередині країни, не виводячи їх за кордон [16].

Таким чином, повоєнне відновлення економіки України є складним і багатовекторним процесом, в основу якого слід покласти інноваційно-інвестиційний механізм з метою створення надійної основи для модернізації економіки та пошуку ресурсів для її реалізації.

Список використаних джерел:

1. Швець, Н.В., Шевцова, Г.З. (2022). Формування повоєнної моделі економіки України: питання фінансування та управління. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 4(274), 53-62.
2. Біла, І.С., Посна, В.С., Шевченко, О.О. (2023). Інноваційний розвиток як чинник повоєнної відбудови економіки України. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки, 8(1), 10-16.

3. Омеляненко, В.А. (2022). Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань.
4. Ханін, С. (2023). Стан та повоєнне відновлення економіки України із урахуванням інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіонів. Проблеми і перспективи економіки та управління, (4 (32)), 226–232.
5. Носирєв, О. (2023). Повоєнна промислова політика відновлення економіки. Mechanism of an Economic Regulation, (2(100)), 41-48.
6. Дашко, І.М., Ємельянов, О.Ю. & Крет, І.З. (2011). Сутність інвестиційного ризику та його врахування при обґрунтуванні напрямів інвестиційної діяльності. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління, 698, 28-34.
7. Кривов'язюк, І.В. (2014). Криза та інноваційна діяльність промислових підприємств України. Актуальні проблеми економіки, 9, 218-223.
8. Козик, В.В., Ємельянов, О.Ю. & Петрушка, Т.О. (2014). Інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. Проблеми економіки, (1), 52-58.
9. Крупка, М.І., & Руцишин, М.О. (2023). Фінансування інноваційної діяльності як чинник розвитку сучасного підприємництва. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: матер. 5-ої міжнар. наук.-практ. конференції (Чернівці, 27 квітня 2023 р.). Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича.
10. Павлов, В.І., & Кривов'язюк, І.В. (1998). Приватизація державних підприємств. Луцьк: Надстир'я.
11. Кривов'язюк, І.В. (2018). Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки, 31, 83-90.
12. Kryvovyzuyuk, I., Britchenko, I., Smerichevskiy, S., Kovalska, L., Dorosh, V., Kravchuk, P. (2023). Digital Transformation and Innovation in Business: the Impact of Strategic Alliances and Their Success Factors. Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), 32 (1), pp. 3-17.
13. Ukraine ranking in the Global innovation index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf> (дата звернення: 09.03.2024).
14. Ковальчук, В. (2023). Аналіз тенденцій інноваційного розвитку національної економіки. Економіка та суспільство, (58). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-33>.
15. Яцкевич, І. (2022). Інноваційна політика України у післявоєнний період. Економіка та суспільство, (39). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>.
16. Пуліна, Т., Шитікова, Л., & Змикало, О. (2022). Шляхи активізації процесів інвестування інноваційної діяльності України в умовах російсько-української кризи. Управління змінами та інновації, (4), 14-19.